

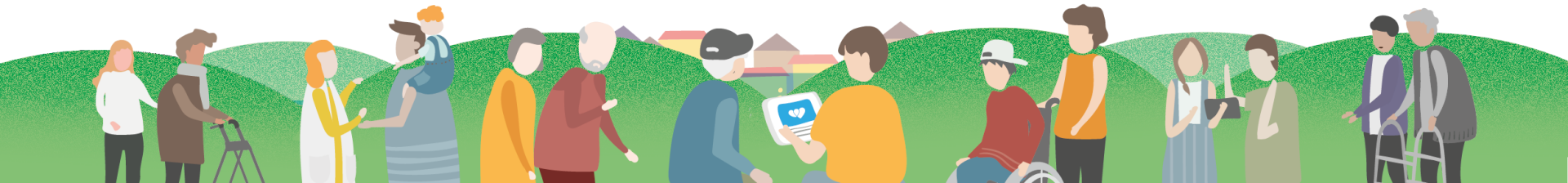
Työtä ja yhteistyötä nuorten hoivaajien tueksi

Malla Heino

Jangsterit – nuoret hoivaajat meillä ja muualla -hanke

Nuoret vastuunkantajina perheissä ja maahanmuuttajaperheiden
omaishoitotilanteet-seminaari

2.11.2021

Jangsterit - nuoret hoivaajat meillä ja muualla -hanke 2016 -

Ainon tarina 2019

Tavoitteena kansainvälisten kokemusten ja yhteistyön pohjalta tunnistaa ja tavoittaa alle 18-vuotiaiden nuorten hoivaajien sekä nuorten aikuisten hoivaajien (16-24-vuotiaat) ryhmät Suomessa.

Jangsterit
Nuoret hoivaajat
meillä ja muualla
-hanke

Keitä nuoret hoivaajat ovat?

- Yleisesti hyväksytty universaali määritelmä puuttuu, tarvetta käsitteen määrittelyyn

”Nuoret hoivaajat ovat lapsia tai alle 18-vuotiaita nuoria, jotka hoitavat, avustavat tai tukevat toista perheenjäsentä.

Nuoret hoivaajat suorittavat usein säännöllisesti merkittäviä hoivatehtäviä ja ottavat vastuuta aikuisten lailla.

Hoivaa tarvitseva henkilö on usein lapsen vanhempi, mutta voi olla myös sisarus, isovanhempi tai muu sukulainen, jolla on jokin vamma, krooninen sairaus, mielenterveysongelma tai jokin muu vaiva, jonka hoitamiseen tarvitaan hoivaa, tukea ja valvontaa.” **Saul Becker:** The Blackwell Encyclopedia of Social Work

Nuoret hoivaajat kansainvälisesti

2 – 8 %

- Tunnistaminen, lainsäädäntö ja tukitoimet pisimmällä **Britanniassa**: lainsäädännössä tunnistetaan *young carers*, oikeus palvelutarpeen arviointiin ja tukeen:
  - **2-3 %** = 215 000 lasta tai nuorta (väestönlaskenta 2011)
  - **22 %** 11-15 v (BBC:n kyselytutkimus 2018)
  - Väestönlaskennan 2021 tulokset eivät vielä käytettävissä
- **Sveitsi: 7,9 % = 38 400 10 -15 – vuotiaista**
  - Keskimäärin **12,6-vuotiaita**, hoiva alkanut 9,2-vuotiaana
  - Hoitavat useimmin äitiä tai isää
  - Tunnistaminen sattumanvaraista; jäävät ilman tukea
  - **Eivät kerro tilanteestaan helposti**
(Leu & others, Children and Society, 2018)

OPE!

Onko sinun
OPPILAASI
nuori hoivaaja?

Tunnista Jangsteri!

= alle 18-vuotias, jolla on
hoivavastuuta läheisestään.

RUOTSI

9-luokkalaisista:

7 % ilmoitti omaavansa merkittävää
hoivavastuuta perheenjäsenestään

3 % on pois koulusta ainakin kerran
viikossa hoivan takia

Nordenfors, Melander, Daneback:
Unga omsorgsgivare i Sverige
©2014 Författarna och Nationellt
kompetenscentrum anhöriga™

SVEITSI

33 % opetustoimen

42 % terveystoimen

51 % sosiaalitoimen ammattilaisista
kohdannut nuoria hoivaajia työssään
(Leu, Frech, Rabhi-Sidler, Berger, 2019)

Nuoret aikuiset hoivaajat 16-24v Esimerkkinä Norja

- Väestötason tutkimus korkea-asteella opiskelevien hoivavastuiden esiintyvyydestä ja vaikutuksia
- 40 000 vastaajaa, joista **5,5 %** kertoi hoivavastuistaan
- Hoivavastuut yhteydessä naisiin, yksinasuviin, eroperheestä tuleviin, maahanmuuttajataustaisiin ja heikkoon taloustilanteeseen
- Hoivaan käytettyjen tuntien lisääntyminen yhteydessä negatiivisiin terveysvaikutuksiin
- Hoivavastuuta omaavilla enemmän mielenterveyden ongelmia, unettomuutta, somaattisia oireita ja alempi elämään tyytyväisyys kuin ei-hoivaavilla
- Johtopäätöksissään tutkijat painottivat asian tunnistamisen tärkeyttä ja tukitoimien kehittämistä.

Lähde: Haugland, Hysing, Sivertsen, 2019. The Burden of Care: A National Survey on the Prevalence, Demographic Characteristics and Health Problems Among Young Adult Carers Attending Higher Education in Norway <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6989434/>

Suomesta toistaiseksi vähän tutkimus- tai tilastotietoja, mutta:

- Leun ja Beckerin 2016 (Journal of Youth Studies, 1-13) esittämän vertailevan maa-luokituksen mukaan Suomi vaiheessa, jossa ”**heräävää tietoisuutta nuorista hoivaajista yhtenä haavoittuvana lapsiryhmänä**”; seurantalutkimus vertaisarvioitavana
- THL:n Kouluterveyskyselyssä 2017 noin **viidennes** vastanneista kertoi perheenjäsenen vakavasta sairastumisesta tai kuolemasta lukuvuoden aikana
- THL:n Kouluterveyskyselyssä 2019 kysymys hoivasta

THL:n kouluterveyskysely 2019

Autatko tai hoidatko perheenjäsenäsi tai muuta läheistä ihmistä, jolla on esimerkiksi jokin vakava sairaus, vamma tai joka on hyvin vanha?

Vastausvaihtoehdot:

- Perheessäni ei ole tällaista tilannetta tai avuntarvetta
  - Muutaman kerran vuodessa
  - Kuukausittain
  - Viikoittain
  - Päivittäin tai lähes päivittäin
- Vastaajina perusopetuksen 8.-9., lukion ja ammattioppilaitosten 1.-2.-luokat
  - n. 250 000 vastaajaa (70 – 82 % eri luokka-asteilla)

Vastauksista kolmiluokkainen mittari:

- Perheessäni ei hoivatilannetta/avuntarvetta
- Hoivaa muutaman kerran vuodessa tai kuukausittain

X Hoivaa viikoittain tai päivittäin/lähes päivittäin

n. 6 %

Kyselyn aineiston pohjalta julkaisu **Lapset ja nuoret perheenjäsenten hoivaajina. Kouluterveyskyselyn 2019 tuloksia** <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-548-3>
(Nenonen, Heino, Hedman, Klemetti 2020, THL Tutkimuksesta tiiviisti 24/2020)

Viikoittain tai päivittäin hoivaavia, sukupuolen mukaan:

- **8-9 lk tytöt** 7 %
- 8-9 lk pojat 6 %

- **lukio tytöt** 5 %
- lukio pojat 4 %

- **AOL tytöt** 7 %
- AOL pojat 6 %

n. 6 %

Hoivaa tarkasteltiin suhteessa perheeseen, hyvinvointiin ja hyvinvoinnin haasteisiin

- Hoivaavat nuoret kokivat perheen taloustilanteen muita heikommaksi, tekivät myös palkallista työtä enemmän
  - Peruskoulun jälkeiset suunnitelmat puuttuivat useammin etenkin hoivaavilla pojilla (14 % hoiv. - 8 % ei-hoiv.)
  - Ei-hoivaavat nuoret tyytyväisempiä elämäänsä
  - Hoivaavilla enemmän viikoittaisia luvattomia poissaoloja koulusta
  - Hoivaavat nuoret kokivat terveydentilansa kohtalaiseksi tai huonoksi useammin kuin ei-hoivaavat (8.-9. tytöillä ei-hoiv. 25% - hoivaavat 36%)
  - Masennusoireet, ahdistus, yksinäisyys, koulu-uupumus, koulukiusaaminen, luvattomat poissaolot tavallisempia hoivaavilla
- Erityisesti hoivaavien tyttöjen tilanteeseen huomiota!

Nuoret hoivaajat - asiantuntijaverkosto

- Alisa-projekti, Joensuun seudun omaishoitajat
- Erityinen sisarus -toiminta, Kehitysvammaisten Tukiliiton Harvinaiskeskus Norio
- Folkhälsans Förbund
- Jangsterit -hanke
- Lasinen lapsuus, A-klinikkasäätiö
- Muistiliitto, työikäistoiminta
- FinFami Varsinais-Suomi

Avoin yhteistyöverkosto:

- vaikuttamis-, tiedottamis- ja tapahtumayhteistyötä

Tervetuloa mukaan!

Lähellä ja tukena

Verkoston toimintaa 2021-2022

Alkuvuonna:

- Vaikuttajatapaamiset (lapsistrategia, THL, lapsiasiavaltuutettu, OAJ)
- Young carers -conference Bryssel: 5 esitystä

Käsillä:

- Nuoret vastuunkantajina perheissä ja maahanmuuttajaperheiden omaishoitotilanteet -seminaari 2.11.
- Pohjoismainen verkostokokous 3.- 4.11.
- Nuoret hoivaajat -miitti 30.11. Tiivistämö Helsinki

Kevät 2022:

- Kokemustoimijakoulutus
- Kansainvälinen konferenssi

Mitä sinulle kuuluu?

Kiitos!

malla.heino@omaishoitajat.fi

www.omaishoitajat.fi